

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Szent István Campus

Vadgazdálkodási és Természetvédelmi Intézet

**Mesterszintű vadgazdálkodási igazgatási szakirányító,
szakirányú továbbképzési szak**

**AZ ARANYSAKÁL MOZGÁSKÖRZETÉNEK ÉS
TERÜLETHASZNÁLATÁNAK VIZSGÁLATA MEZŐGAZDASÁGI
ÉLŐHELYEN A DÉL-DUNÁNTÚLON**

Belső konzulens:	Prof. Dr. Heltai Miklós Gábor intézetigazgató, egyetemi tanár
Belső konzulens intézete/tanszéke:	Vadgazdálkodási és Természetvédelmi Intézet, Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék
Külső konzulens:	Csányi Erika elnök, Dél-dunántúli Fauna Vadászati Társaság alapító, kuratóriumi tag, Fauna és Flóra Természetvédelmi Alapítvány
Készítette:	Gaál Dorottya Karolin

Gödöllő

2023

Az aransakál mozgáskörzetének és területhasználatának vizsgálata mezőgazdasági élőhelyen a Dél-Dunántúlon

Gaál Dorottya Karolin

Mesterszintű vadgazdálkodási igazgatási szakirányító, szakirányú továbbképzés, levelező tagozat

Vadgazdálkodási és Természetvédelmi Intézet, Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék

Belső témavezető: Prof. Dr. Heltai Miklós Gábor, intézetigazgató, egyetemi tanár, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Szent István Campus, Vadgazdálkodási és Természetvédelmi Intézet

Külső témavezető: Csányi Erika, vadgazda mérnök (MSc), elnök, Dél-dunántúli Fauna Vadászati Társaság, alapító, kuratóriumi tag, Fauna és Flóra Természetvédelmi Alapítvány

Az aransakál (*Canis aureus*) nagyléptékű, exponenciális terjeszkedése az európai kontinensen évtizedek óta foglalkoztatja a kutatókat, hiszen a jelenség számos ökológiai és vadgazdálkodási vonatkozással bír. A terjeszkedés megértésében és hatásainak feltárásában az aransakál mozgásökológiájának és területhasználatának vizsgálata kulcsfontosságú.

Dolgozatomban az aransakál Európában elterjedt alfajának, az európai sakál (*Canis aureus moreoticus*) mozgáskörzetét és területhasználatát elemeztem egy dél-dunántúli mezőgazdasági élőhelyen GPS telemetriával. A tanulmányban 2021.03.15. és 2022.11.25. között befogott és átlagosan 29 hétig nyomon követett négy szuka és három kan adatpontjait vizsgáltam. A felhelyezett GPS nyakörvek összesen 29,840 lokalizációs pontot rögzítettek.

Elemzésemben elsőként az egyedek területhasználatát vizsgáltam a CORINE Land Cover (2018) felszínborítási adatbázisa alapján, valamint az Ivlev-féle élőhely-preferencia indexszel. Az eredményekből az látszik, hogy az aransakál mezőgazdasági élőhelyen előnyben részesíti a fedett, zárt területeket ($E=0,45$), míg a nyílt területeket inkább kerüli ($E=0,22$), ugyanakkor a vizsgált hét egyed területhasználatában az egyedek között lényeges eltérések tapasztalhatók.

Az aransakálok mozgáskörzetét és magterületét MCP100, AK, KHR90 és KHR60 módszerekkel számítottam ki. Két fiatal egyed – egy szuka és egy kan – otthonterületének méretei szignifikánsan meghaladják a többi egyed mozgáskörzetét. Mozgásmintázatuk a két egyed diszperzióját mutatja, ugyanis egyértelműen meghatározható a területváltás időszaka, valamint régi és új mozgáskörzeteik között sem időben, sem térben nincs átfedés. A fiatal szuka

magterületének (KHR60) középpontját 21,13 km-re északra, míg a fiatal kan 27,15 km-re délre helyezte át.

A rezidens egyedek mozgáskörzet méreteit (MCP100: $23,3 \pm 3,55 \text{ km}^2$, AK: $17,62 \pm 3,20 \text{ km}^2$, KDE90: $2,9 \pm 0,9 \text{ km}^2$, KDE60: $0,71 \pm 0,21 \text{ km}^2$) összevetve az aransakál szakirodalomban fellelhető, más típusú - fedettebb, zártabb - élőhelyen fenntartott otthonterület nagyságával, nem tapasztalható jelentős eltérés. Az eredmények alapján nem jelenthető ki, hogy mezőgazdasági élőhelyen az aransakál mozgáskörzete kisebb, mint más típusú élőhelyeken.

Az otthonterületek nagyságában vizsgált ivarok és korosztályok közötti különbségek tekintetében 10%-os szignifikanciaszinten megállapítható, hogy a kanok magterületei szignifikánsan nagyobbak a szukák magterületénél ($p=0,051$). Végül, a dolgozatban vizsgált mintában az is látszik, hogy a fiatal egyedek mozgáskörzetei és magterületei nagyobbak a felnőtt egyedekénél.